

که مال سه‌عدی و ساپیر پدشید

شہش کورقہ چیرۆکی کوردی

؟

شہش کورتہ چیروکی کوردی

نووسینی :-

کہ مال سہ اعدی
سابیر پھشید

سالی ۱۹۷۶

پیشکشہ بہ :-

* مروف

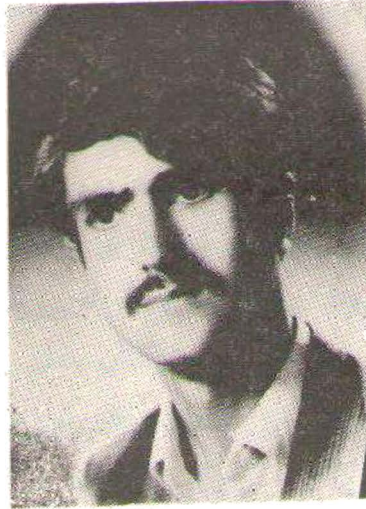
* راستی

* گیانی پاکی ماؤستا حسین حوزنی
موکریانی

پیشہ کی :-

زیر بچووکہ بہ لام بہ نرخہ

سى چىرۆكەكەي كەمال سەعدى

- * ئە سالى ۱۹۵۶ ئە شارى ھەولېر ھاتتۆتە سەر شانزى ژيان .
- * لە پۆلى شەشەمى وئۇھەيىيە .
- * سەربارى ئەدەب خولياى ھونەرى تەشكىلى و ھونەرى فۇتۇگرافىيە .

شەۋە زەنگەكە... .

لە بىرمە ئەو پۇژەى ھەر يەناو پۇژبوو لە راستىدا تارىكە
شەۋىكى ئەنكۈستە چاۋ بوو ، كە لە كوئى ئاگردانەكە دانىشتىبوين
پلكە ھەمىن چايەى ئىن كىردو لە پىشى دانىن ، ھەركەس چايەى
خۆى خواردەۋەو لىنى پاكشا ، تەنيا من ئەين جەستەم بەجىماو
دلم چوۋە جىھانىكى ترەۋە .. جىھانى كۆيزەۋەرى و مەينەتى چاۋ
پىن ھەلنەھاتىن !!! زۆرانباى ھەردەم لەمىانى خىرو شەردابوو ،
سەركەۋىن بۇ خىرو ژىركەۋىن بۇ شەپ بوو ... تارىكىش خۆى
ھەلچىنىۋە پووناكى .. دەم ووت ئەين جارىكى ئىر جىھانمان
پووناك يىتەۋە ... پۇژ لە وولاتمان ھەل يىتەۋە ؟ !

ئەۋەى شايانى باسە تارىكى لايەنگىرى زۆر بوو !!!
شەمشەمە كۆيزەكان بەنارەزۋى خۆيان بە ئاسمانى قوول و فراۋاندا
خوليان دەخواردەۋە . تارىكىش ۋەك پەشمالىك خۆى ھەلكىتساۋو
بەسەرماندا .. دىرگای پووناكىمان لىن داخراپوو ... جەلادەكان

بەئارەزووی خۇيان بەنلومان دا دەسـوـپـرانەوۋە ... چىراي گىيانى
ھەزاران كۆرپەيان دەكۆژاندەوۋە بەراستى دۆزەخنىكى سەر پرووى

تەم زەمىنە بوو !!

شاخەكان و گژوكياكان كفى سپيان لەبەر كىردىبوو . . دزو
چەردە وەك مېشورولە بەلاشەى مردوودا ھەل دەگەران ، ئەو
خويتەى لە لاشەيان مابوو دەيان مژى . . وەك مۇزانە ئەوكفنى
بۇشيان كرابوو دەيان قرتاند . . .

جىهان كۇرايو ، ھەموو شتىك خولى سەراوبى دەخواردەوۋە
تارىكى تادەھات پالەپەستۆى دەخستە سەر بەرەى پرووناكى . .
تاواى لى ھات تەنھا پرووناكى چاوى خۇم دەبىنى ، لە پرىكدا
دەنكىك خۇى ھەلكوتا كۆيما دەت ووت پرووسكى بەھارە
بلىسەى لە دلما ھەلكىساند دەى كوت : « ھەموو تارىكى
جىهان كۆيىتەوۋە پرووناكى ژىلە مۇيىكى پىن ناكۆژىتەوۋە » . . . .
راچلە كىم و سەرم ھەلبرى سەيرىكى تاگردانەكەم كىرد
ژىلە مۇيەكان بۇر ھەلكەپرابوون بە بەركىكى ئەستورى خۇلەمىش
داپۇشرايوون . . فرمىسك وەك كۆمكى تاوونكى پەنك خواردوو
لە كلىتەى چاوى پلكە ۰.۵مىن دا قەتیس مابوو . . . ووتم بەخوا
تارىكى دەسەلاتى خۇى لەم جىهانەشدا سەپاند !! ئەمەندەم ووت

كۆيۈم لە نالە نالايك بوو ، دەى ووت : « ئاى بايە دەستىم سوتقا ،
 وام زانى كىغىنە ، نەم زانى ئىيلەمۆى لە ئىزىرەو نە كوزاۋە تەۋە » ۱
 كە ئەمەم بەر كۆي كەوت دۆزەخى جىيانە كەى ترم بىر
 كەۋتەۋە .. ئەۋەى راستى بىن ھەر ئەۋەندەم يىست ئىتۇ نەمزانى
 ئەۋكەسە كىن بوو ۱۱... دوۋاى تۇزىك يەك بەجىتى پەنجە يەكى
 نارىك رووناكى لە ئاگردانە كە بەدىار كەوت ، ھەلبەت ئەۋ
 رووناكىەش رووناكى ئىيلەمۆيە كان بوو ... ۋە ئەۋكات بەرە بەرە
 خۇلەمىشە كەم لاپردوو رووناكىەكى زۇرمان بۇ پەيدا بۆۋە .....
 رووم كىردە پىلكە ھەمىن ۋ پىم كىووت : پىلە بۇچى فرمىسك لە
 چاۋتا قەتەس ماۋە ؟ ووتى : پۇلە ھەرچەندە چاۋوم بەم ئىيلە -
 مۆيانە دە كەۋى ، دىمە ئىكى دوور ۋ دىرۇم دىتەۋە ياد .. « ئەم
 ئىيلەمۆيانە بەرە بەرە دەبىنە خۇلەمىش ۋ ووزە ۋ رووناكىەكى دىپارى
 كراومان بىن دەبەخىش ، سەرەپراى ئەمانەش بەر كىرى تارىكى
 دە كەن ... بەلج ئەم ئىيلەمۆيانە ھەر بەخۇيان دانە كىرساۋن ۋ لە
 خۇشيانەۋە نەبۇنە بەرە ئوو ۱۱ بەلكو نەۋەى پىش تىمە ئەم
 دارانەيان چاندوۋە تىمەش ۋا بەھاۋكارى ھەۋو لاپەك كىردو -
 مانە بەرە ئوو ۋە س ووتاندومانە ۋ دامان كىرساندوۋە ۋ كىردومانە بە
 ئىيلەمۆ ... خۇمانى بىن لە سەرما دە پارىزىن ۋ بەرەلىستى ھىزى

تاریکی پڻ ڏهه کيڻ ... جا بڙيهش گريانم ڏي بهيڻي ٿي. هم
ديعه نانه ، چونڪه له نه نجامي بهر آورد ڪرندا ٿي. هه ڪه سانهم
وهڪ هم ٿيله مٿيانه ڏينه بهر چاو .

هه اولير

۱۹۷۲

سهره تاي زستان يکي توش

ٿيواريه ... ٿاسمان پرووي ڪرڙه . . پارچه هه وري پيس و
چه بهل وه ڪو تارا پڙڙيان له باوهش ڪرتووه ، پڙڙيش له تاوا
سورهه لکهه راوه و بهره و خور تاوا ملي ريکاي ڪرڙونه بهر ... جا
هه وره کان هه رکاته ي بهره نڪيک خويان ده نوڻت ... زهره . . سور
. . سهوز وا پڻ ده چيٽ بيکاته بارانه . نهوا ده نڪي پروسکه يهڪ
هات له بهره که ي ٿاسماندا ، دياره ڪرديانه راستي ا

به لڻ ، ڪرمه ڪرمي هه وور و شرقه شرقی پروسکه و لوره
لوري باو خشه ي دار و درهخت دهستي پڻ ڪرد . . جيهان ڪڙوا
. . هيچ شتيک له سهه ده تي جارائيدا نه ما . . بائه کانيش

چاۋ-پىي باكوردانن . . بەپەلە خۆم كەياندەۋە ئاۋايى ، كۆلەنەكان
 كىش ومات بوون . . چۆلەكەكان خۇيان لەژىر پەلەسواندە شرە-
 كانى خانوۋەكاندا وىك ھىناپو . . . باليان بەسەر لەشياندا شىۋېر-
 پىۋود . . دەم نا دەمىش كە تەۋژمى با پرووى تى دە كردن ھەموو
 كىيانيان دەستى دە كرد بە لەرزىن و بەولاول بەولادا دەكەوتن ،
 ناچار دەبون پەنا بەرن بۇ شوتىتىكى كىش و ھىمن . . . جىسا مىنالان
 تەپكە و داويان بۇ دا دەنەنەۋە ، ئا بەم چۆر، دەست بەسەريان
 دە كردن . . .

دېتىنى ئەم دېمەنەنە زىستانتىكى ترووشيان ھىنامەۋە ياد
 تەزۋىبەكى سارد ھانە لەشما لەگەل راپەپىم و سەپىرىكى
 خۇرئاۋام كرد . . بەرە بەرە ھەورەكان رەنگەكانيان وون دە كرد ،
 رەش ھەلگەران ، ئەم چارەيان بەتەۋاۋى خۇر ئاۋابو .
 دەتەۋوت بەنۇبەت لەگەل مانگدا چەر خەچىنە ، . . . لەولاولە
 مانك لە شىۋەى كىچىكى چۈاردە سالى خۇى دەرھىنا ، بىن تەۋەى
 بزانتى سەرما و گەرما چىبە ، دەستى كرد بە خولانەۋە بەناۋ
 ئاسمانى توشدا . . . تاۋ تاۋىش ھەورى پىس بەرى رووناكىيان لىن
 دەگرتىن . . ديارە كار وا ناردوا . . لە ھەموو لايەك دەست كرا بە
 چرا پىنكردن . . . خەلكى خۇيان نامادە كرد بۇ بەرگى سوپاي

سەرما ، له زاركى لوولە سۆيەكاندا دوكلەلى پەش دەستى كرد
 بە بەرزبۆنەو بە دىلكى پر له قىنەو دەچرون بەگىز سەرما-ادا .
 سەرماش پتر سوپاى غەزەبى دابەزاندە سەر سەرىمەكانمان ، تا
 دەشەت بروسكەى هەور زیادى دەكردو بە ناو ئاسماندا پلاو
 دەبۆ وە ... دەنگى ئاسازى بەرز دەكردەو ، پسر بە دەنگى
 دەينەپراند بەگورپى ئاگرى له دەم دەهاتە دەر . باران دەستى پى
 كرد .. بە پىژنە دەبارى .. بەرەو كىنو دەشت و دۆلەكاندا بە
 تىژى دەهاتە خوار .. چەند دارو كرش و كالى بەيار هەپە له گەل
 خۆيدا راپىنچى كرددبون ، پرووى ئىمان كرد ... لافاو هەلسا ..
 له هەموو لایەك پر بە دەنگ هاوار دەكرا — لافاو لافاو — ،
 هاوپىيان لافاوى تەبجارەمان توندو تىژە .. خوینى ئىمان دەوى ،
 پى خوین ناروا تەم بەلایە ....

هەولتەر

نەورۆزى

١٩٧٤

؟

ھەموو رۇژىك فرۇكەكانى دوژمن ئەو ناوھىيان بۇردومان
دەكردو ناپالم و گازو تىزاييان بە سەر تاوايىھە كە بەردەداوھ ...
ھەركاتىك كېرى شىتىك دەھات لە ھەموو سوچىكى ناوايىھەكە
دەبووھ دەنگە دەنگ و ھەلاتىن و بەدەم راكردنەوھ دەيان
ووت ۱ - ھات ۱۱

ئەم ھاتە ھاتە بېوھ ھىماي فرۇكە ھاتىن ... كاتىك كە دەوترا
ھات ، ھىچ كەس لە شوئىنى خۆى نەدەما ، يا ئەوھتا ھەر لەو
شوئىنەوھ خۆيان دەدا بەزەويا ، يان بەرەو ھەشاركەكان دادەبەزىن
كە بۇ خۇ ھەشاردان دروست كرابوون ، ئەم رۇژكارە رەشە
ماوھەكەكى زۇرى خاياتىد ، تىف لە دەمى گەورە و بچوك تال بوو
بوو ۱۱ زەوئىش توواناى بە خۇكرتنى شەھىدانى نەمابوو .. لاوانى
تازادىخواز بە دەستىكىيان چەكيان ھەلكرتبوو ، بەرامبەر دژومىن
دەچەنكىن و بە دەستەكەى قىربان قولپىنگىيان رادەوھشانىدو كۆپيان
بۇ خۇ ھەلدەكەند ... دىمەئىكى زۇر سەر سورمىن بوو ، ئەمە

بەكەم جار بوو كە شتى واييىنىم مەزۇق خۇي كۆر بۇ خۇي
هەلكەن ، ديارە تەوہى ئازادى بویت پتويستە لە پتئاوہيشا بمریت .
ئەم كارەساتانە ماوہ بەك بون ، بەلام كاتيك شۆرشكىپران
نېشتە جىنى شارى ئاسايش و ھىمنو دوور لە شەرو شۆر بوون ،
ئەم ديمەئانە ھەر لە بەر چاوو ئەندىشەى خوین گەرمان ماوو و
نەنسر اپوونەوہ ... دەنگى تەيارە و تەقتەوہى قونبەلى قاکراوى و
ئاپالمەكائى كائى شەر بەم دووا دووايىہ لە گوئى شۆرشكىپران
دەزرنگاپەوہ .

شەو درەنگ بوو ، ھەموويان لە سەر بازە بچكۆلانە كە لئى
پراكشابوون ... كەرە كېرى رەشە لۇر بەك لە سەرى كۆلانە كە دەستى
پىن كەرد ، ديار بوو ھەندىك كەل و پەلى دەكوئزايەوہ ... بەرە
بەرە دەنگە كە لئىيان نزيك دەپووەوہ ... لە پر لە خەو راپەپرى و
خۇي دايبە پەنا ديوارە كە و بە دەنگىكى بەرز ھاوارى كەرد ،
ھات !! كشتيان سەريان سورما لەم راپەرىنەى ، دەستيان كرت و
پئىيان ووت :

چېتە دەلئى خەونت بينيوہ ، وا راجلەكى ؟ ا بەلام ئەم
قسانە ھېچ سووديان نەبوو ، كاپرا ھەر بەردەوام بوو لە سەر
قەسى خۇي دەى ووت :

خوتان حەشاردەن ھات ۱۱

دوواى ئەو ە رەشە لۆرىيە كە دوور كەوتەو ە دەنگە كە ئەما ،
ئەوسا بەرەولايان ھات و بە ئەسپايى پىن يانى ووت : كىووا بۇ كۆي
رۇيشت ؟ ۱

كابرا سەرى سورما كە ئەوانىش ئاكادارى ئەم باسە نەبوون
.... كەتتايان دايان لە قاقاي پىنگەننن :
ئەو ە چىتە دەلئى تىك چۆيت ؟ ۱
ئەوسا بەسەرسورمانەو ە ووتى :

ھا ! ئەو ە ئىو ەن ، چىما لىرەين ؟ وام زانى . . .
واتزانى چى ؟

وام زانى لە شەردام و فرۆكە ئاوايىە كانمان بۆردومان دەكات .
ھا .. ھا .. ھا ۱۱ ئەمە دەنگى رەشە لۆرىيە كەى كەرەك بوو ،
لات بۆتە دەنگى فرۆكە ۱۱

مايس

۱۹۷۶

سىڭ چىرۆكە كەي ساپىر رەشىد

- * — له سالى ۱۹۵۶ له دايسك بووه .
- * — له پۆلى شەشى وئزەييه .
- * — دەستى رەخنەو كورته چىرۆكى هەيه .

« زۆربەمان لەم شەو دەهرين

بەلام بازانين كى له دايك دەبىي»

چوارده سال چاوه پروانى ۱۱ بە راستى ستمە . . . .
هر كه كوئى لهو ماوه به ده بوو موچر كينك له تهوتى سەريه وه
تا ژير پى دەكرت و دەستى دنایه ژير چه ناكه ی خوڤه وه و مهلى
خه يالى له شەقى يالى دەداو چاوه كانى ره شكه و پيشكه يان ده كردو
هه موو جيهانى به ره شى ده هاته پيش چاو و . . . به هيج كلوجينك
تاكاي له باوك و براو دايك و كهسى ترى نه ده ما . . . تنۆ تنۆك
ئه سرين له چاوه قه تيس ماوه كانيسا ده تا . . . بروای به هيج
مرؤفتيك نه بوو لهو سەر زه مينه . . . كه ستيكيش نه بوو كوئى
له كروزانه وهى تهو به سه زمانه رابكرئ و هه ولتيكى يۆ بدات . . .
بۆيه كه ليك جار هەر خۆى دلى خۆى خوش ده كرده وه و پيرى
لهو چوار ساله ده كرده وه كه پيشكه وه ده ستبان له مل يهك ده كردو
هيشتا شۆخه كهى به رى و چنى خۆى نه كه يشتوو و مهر كه وه پيش
نه كه وتبووه كيانيانه وه . . . بۆيهش هه موو جارنك له كهل به بىر
هاتنه وهى ديمه نى تهو چوار ساله دا . . . ده كه وته ناو دهرى ساي
خه يال و بىر كرده نه وه په كى قوول . . . له سەر دارو ديوارى

ژووره کەشی فووسیبوو (چوار سالی زېږین و چوارده سال
 چاوه پروانی) . . هر چی خزم و ناسیاویشی هه بوو دهیانزانی
 مهسه له چیه و له ههوه له وهش ههولنیکیان بۆ نه دا بوو بۆیه خویمان
 لئ کاس ده کرد . . زۆر جارایش ههولیان له کهل دها که واز
 له و خه یالانه یینن و زه ماود نندینکی بۆ بکسین . . بهلام به هیچ
 شیوه یه که دلیان پئ زیندوو نه ده کرایه وه . . دلی وه که خه لوز
 رهش هه لکه پرابوو . . ئیواره یه که چه پکه کولینکی جوانی له دهست
 خه و کرتبوو و که پرایه وه ماله وه . . چه پکه گوله کەشی له ناو
 په رداخه ئاو یکه وه ناو به و نیازه ی به یانی به دووای گۆره که ی
 بکه پئ و نه و چه پکه گوله له سه ر سینهی گۆره که ی دا پئ تا له
 خه و راست پیته وه و بزانی نه و هر زیندوو وه نه مردوو به لام
 نه نه و گۆره که ی پئ ده زانی نه مالی باوکی شوخه کەشی له وئ
 ما بوو تا پرسیاری گۆره که یانی لئ بکا ؟ بۆیه سه ری سور ما بوو اا
 نه ی ده زانی چی بکات بۆیه ویستی واز له و خه یالانه یینن و سه ر
 بکاته سه ر سه رینه که ی . . به لام ده نکی ده رکا که لئ ی نه که پراو
 تا کاداری کرده وه سه یری کرد هه ژاری بـ برای بچوکی بوو . .
 نامه یه کی له دهست بوو به شله ژاوی یه وه دایه ده ستی . . پیتی
 ووت که له نیو، پووه نامه که هاتروه و ئیستا بیری که وتۆته وه بیداته

دەست . . ئەمیش بە غەمگینەوه نامەگە ی کردەوه چاویکی پێدا
خشانە . . حەپەسا ۱۱

هەر لەبەر خۆشەوه دە ی ووت : - چۆن وایە . . . کەواتە
قەسە ئەم خەلکە هیچی راست نە . . بۆیە بە سەرنجەوه لە
نامەگە وورد دەبوووه نامەگەشی دە ی ووت : (نازیۆه کەم . .
هەر چەند لە کاتی خۆتێدەوه ی ئەو نامە یەم دوور نە و اتێ گە یشتی
کە مەن مردووم . . بەلام لە راستی دا مەن هەر لە ژیان دام . .
ئەوش بزاتە مەن تۆم لە یاد نە کردووه و ئیستاش لە بێر مە پاش
چوارده سال خۆشەویستی و چاوه پروانی بە یەگ نەگە یشتین . .
ئیستاش هەر یادی چوار سالە زۆرینە کەم لە بێر مە و لە بێر مە
نە کردووه . . بەلێ کیانە کەم دوور نە بێر مە سی کە ئەو کاتە ی بە
کە ژاوه دەیان هێتنام بۆ مەرگە وه پەمان و لە پێش چاوی خەلکی
لە مۆش خۆم چووم بێر مە یانە خەستە خانە بۆ نە مە تە وه . . . و
دوای دەنگ و باس و بلاو بوووه کە مردووم نە خێر گیانە . . .
ئەو کاتە ئێمە ئەو ناو مە مان بە جێ هێشت و کە وتینە پێ
بۆ ئەلمانیا و نە مە تینە وه . . ئەویش لەبەر خەلکی بێر مە . .
نە مە تۆانی بکە پێنە وه . . دەزانم بە هەوالی نە مردنی مە کە شایە وه
بەلام دووا تکامە . . لە بێر مە کە و زە مە او نە دێک سازکە هەتا مەیش

ئەو كاتە بتوانم بىگەرىمەۋە و پىتكەۋە دەست لە ناو دەست ھەلپەرىن و
سەر چۆپىن پەشەلەك بىگەرىن ئىتر نا ئەو كاتەى خونچەى
ئارەزوۋە كانمان دەپشكۆى) .

كولى ژاكاوت - شىرىن - ۸ / ۵ / ۱۹۷۵ ئەلمانىا

ھەر كە نامەكەى خوئندەۋە لە جىئى خۇى پراچلەكى و
بە گرىانەۋە ووتى - نەخىر . . مەن ئاېن تۇ لە ياد بىگەم . . ھەر
دەپن بىگەمى و دەست لە مەلت وەرىپىنم . . ھەر دەپن بىگەرىمەۋە
تېر . . رات موسم . . ئەمىرۆ نەپن سەبەى . . بەيانى . . لە مردن . .
ھەر دەپن بە يەك بىگەين . . .

لەكەل ئەو دەنگ ھەلپەرىنەى داىك و باوكى و بىراكەى
ھەلسان و پروويان كىردە ژوورەكەى و واىان دەزانى خەۋىتىكى
قىرستاكى دىۋە پۇيە بەرداخە ئاۋىنكىان بۇ ھىتاۋ دلىان داىۋە و
بە ئارامى خىستىانە سەر جىنكاكەى و بەجىن يان ھىشت . . .

ئەم شەۋە خەۋىنى بە شۆخەكەۋە دىت ، واى دەزانى
دەستىان لە مل يەك كىردوۋە و ھەردوۋىكىان پەرو پالىيان بۇ دروست
پوۋە و بەرە و ئاسمان بەرز دەبنەۋە و بە دەۋرى ئەسسىتېرە كاندا
دەخوئىنەۋە . . تەماشائى زەمىنى دەكرد واى دەزانى ئەۋەى مرقۇئە
سەپرىان دەكاۋ سەرى لە دىپازىان سەۋرماۋە كە خەلكەكەش

تەماشایانی دەکرد ئەوانیش سەریان سـوردەما ۱۱ بۆیە کۆمەلە
نیشانەی پرسیارێک لە ئاسماندا تروسکانەووە . . .
مەرگەوەرە کەشیان کە تەمەیی بینی دارو دیواری تێکەیانندو
دەیی ووت : ـ ئەمانە نەمردوون بەلام دەیانەوئێ لە مردن بە یەک
بگەن . . . خەلکە کەش وەلامیان دەدایەووە و دەیان ووت : ـ
زۆر بەمان لەم شەویدا دەمرین بەلام با بزانی کێ ئە دایک دەبێ ؟ !

؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟ ؟

مابیس ۱۹۷۶

* باوهشی خەم *

بە هیچ جۆر دیمەنی ئەو رۆژەم لە یاد ناچیتەووە . . .
هەموو چاران . . . کە بیری لێ دەکەمەووە وەکوو شریتی سینەما
وایە لە پێش چاووما دەسوێتەووە .

ئەو رۆژەمی پەلە هەورینکی رەش و چلکن بوو بـسووە
پەربەستیک و شینایی ئاسمانی لە پێش چاوان شار دەپووە چار
چارەش کلافە رەشەباوەکی تیزرۆ بە دەروازەمی کۆلان و شەقامەکان
وێر دەبوو دەیکردە تەپ و تۆز و هەرچی پەپە کاغەز و شتی
وردەلە و سووک هەبوو هەمووی لەگەڵ خۆی رادەپێچا و دەبوو
تۆپەلێکی رق و خۆی دەهاویغتە باوەشمانەووە . ماوەیەک بوو لەبەر
دەرگای دوکانی مەلا عەلی ئارامم گرتبوو . . . هەر سەیری دیمەنی
ئەو رۆژەمان دەکرد هەر پیریغم لای ئەو مامە پیرە بوو کە لەپێش
دوکانی مام عومەری سەرتاش رایەخی لێ راخستبوو و سسوالی
دەکرد . . . هەر لەبەر خۆشمەووە چار چارە سەیرینکم دەکرد و
پرووم لە مەلا عەلی دەکرد و دەمکووت :

- بە راستی ژیان رینکایەکی سەختە . . . نان پەیدا کردنیش ماندوو

بوون و نارەقە پرشتنی دەویی .
ئەویش وەلامی دەدامەو دەیکووت :

- ژیان بازنەیک زبە لە دەست بکری بەلکوو دەریایەکی
قوولی بێ بنە کەس ناتوانن بە تەواوی مەلە لە هەموو لایەکانی
بکات . . . هەر ئەوەندە چاوم نوقاند گەشی بەکە لە کۆنما
چەخماخەیی دا چاویکم هەلپەری ئەبینم کۆمەلە کاغەزێک خەوی
هاونشتۆتە باوەشم . . . منیش سەیرتکم کردن و هەمووم دانە بەر با . .
تاوێم لە مامە پیرە دایەو ئەبینم کۆمەلە کاغەزێک لە باوەشی ئەویش دا
خۆیان گرتۆتەو بەلام لەکەل خۆ داتەکاندن زۆر بەی کاغەزەکان
لە شەقەیی بایان داو هەلپەری هەر زوو بانگی کوردستانی کچی
مام عومەری کرد کە تازە لە قوتابخانە دەهاتەو رووی دەکردە
دوکانی باوکی . . . بۆ ئەوێ سەیری کاغەزەکانی بۆ بکاو بزانی چ
هەواییکی دەرئینی گرتۆتە خۆ . . ئەمیش بە دلێکی خۆشەو بە پیر
کاغەزەکانەو چوو چونکی ئەویش حەزی دەکرد لە نەینبەکانی
ئەم پەرە کاغەزانە بکات . . . بەکە یە کە چاوی بە پەرە کاغەزەکاندا
دەخشانە هەر چەندی هەلی داو هەمووی بێ کرد بوون . . . یە کە
یە کە هەمووی دەدایە بەر بایە کە و بایان دەکرت . . . تا لە دووا
بەر رەشایی نووسینتیک لە پێش چاویا خولی خوارد . . . بۆیە

چاوه کانی خۆی هه لکلوفت و نیکاکانی بپیه پهره کاغهزه که مامه
پیرهش هه به دهم پرسیاره وه پرووی له کوردستان ده کرد و ههزی
ده کرد به شداری بکات له نهینی تهه پهره کاغهزانه تهه میش نهینی
تهه پهره کاغهزه ی به گوئی یا چرپاند که لئی نووسرابوو : (خهه
باوهشی بۆ کهشتمان کرتۆتهوه) له ژیر تهه ویش دا نووسرابوو :
(بۆ خهه دهژین چونکه خهه هاوتههه نهانه) . . .

مامه پیره که که تهه ووتانه له گوئیچکه یا کینگلی
خوارد، هه ناسه یه کی قوول له دهروونیه وه سهری هه لدا و تۆزیک
سهری خۆی له قاند و ووتی :

- بهخوا راسته خهه وه که سینههه مان وایه هه له ته کهمانه
- مامه خهه وه کوو نان و ناو وایه پرسیه تیمان ناهیلئی و تینو تیمان
دهشکینئ . . .

- تینوهش له خهه کههیشتوون ؟

- بهلئی وه کوو به گویمدا چرپاندی خهه باوهشی بۆ
کهشتمان کرتۆتهوه . . .

- بهلام هیشتا له ناو له پی خهه . ، هیشتا نه کههوتوونه
ناو باوهشی خهه . . .

هاوهیه کی دوور بوو مهلی بپرم بالهفر که یان بۆ لای تهه

مەشت و مېرە كۆرۈپتۇر ناۋە ناۋەش سەيرىنىكى ئاسمانم دە كىرد ھەر
 ۋە كۆرۈپتۇر چاران پەلە ھەۋرە رەشە كەم بە ژوور سەرۋە بو . . ھەر
 لەكەل ئەۋەش پرووى خۇم ۋەردە چەخاندە لای و ئىستىكاي پاسى
 ھاتو چۆكە كە چۆن خەلكە كە بە پەلە پەل خۇيان دە كوتايە بىن
 و ئىستىكايە ۋ لە دەست رەشە باكە رايان دە كىرد بە لام سوۋدى نە بو
 ھەر دە يىكرتەۋە ۋ تۇز و خۇلى بەرە ۋ پرويان راپىچ دە كىرد . . .
 پاش ئەۋەسى مەلى ئەندىشەم بالەكانى و ئىك ھىتاۋە و چاۋم
 لە دىمەنى . . . پىرە پۇشى بۇ چارنىكى تىرىش چاۋم پىرەۋە
 و ئىستىكايە . . . كاپرايەكى ھەناسە سوار بە پەلە خۇى كوتايە ژىر
 و ئىستىكايە . . . كاپرا لە دىمەنى ئەم كىژەنە سەرى سوۋماپو
 بۇيە سەيرىنىكى ئەملاۋ ئەۋ لای خۇى دە كىرد و چاۋنىكى دە بىرە
 زەلامەكانى تەنىشتەۋە ۋ دەى پىرسى :

- بەخرا پايزىنىكى ووشك و بىرىشكە . . . رەشە بايەكى
 ئالەبارى لەكەل خۇى مەلكرتوۋە . . .
 ھەر ئەۋەندەى زانى ۋە لامى پىرسىيارە كەى بە كۆن دا چىرپا :
 - نەخىز بە ھارە .

ئەمىش بە سىر سوۋمانەۋە ھەلى دا يەۋە ۋ ووتى :
 - ئەى بۇ كەلەى دارەكان زەرد مەلكەراون ؟

- ئەۋە لە ترسى مەرك خۇيان مراندوۋە .
- نەخىر ئەۋانېش بۇ خەم دەژىن و خەم باۋەشىتى
- ۋەرىتاۋن بۇيە رەنكىيان كۇراۋە .

نەۋرۇزى

۱۹۷۶

ھەۋلىتەر

* شهويكى ژوان *

نهم شهوه وه كووه هيچ شهويكى تر نه بوو . . . به هيچ
جؤزيك خه وه چاوم نه ده كهوت چاووم بربووه ناسمان نه ستيره
كه شه كان له پيش چاوما ده مانن و ده چوون سه يري مانگه شهوم
ده كرد كه اه ژيانمدا شهويكى وا خؤش و جوانم نه دى بوو . .
حه په حه پى سه ك و نه نكى كاروان چبه قاچاغ چبه كان نه و ناوه يان
په ر كړد بوو . . . جار جارهش لوره لورنكم له چينگايه كى دوور
ده هاته كوئ . . . خوږه خوږى روو باريش هر مه پر سه چ كارنكى
ده كرد . . . هه نديك جاريش بايه كى فيتكى ده هيتا هر ده ت ووت
باى كوستانه اه لاي چپايه هر كه شه كانه وه دئ به راستى ديمه نى
نه و شهوم به هيچ جؤزيك له ياد ناچيته وه جار جار باوشكيتكم
ده هيتا به لام خهوم ائ نه ده كهوت كه وتبومه ناو ده راي خه يال . .
تا نه و كانه ي سه يري كات ژميره كه م كرد نه بينم كات چى واي
اه نيوه شه و كه متر نى يه به نه سپايى هه ستامه وه سه ر پئ خؤم
كورج و كؤل كړدو چامينك ناوى سارديهم نؤش كړد تا وه كووه
به ته و اوى دلم نارامى كرت نينه جا تاو نك راوه ستامو سه يرنكى پيش

خۆم کرد ته بینم به جوانی هه موو چینگایه کم به دی ده کرد به بن نه وهی
 که سمان هه ست پین بکا ملی رینگام کرت و فانۆسه تیک قوپاوه که شم
 له گهل خۆم نه برد چونکه مانکه شه و هه موو چینگایه کی پرووناک
 کرد بوه وه . . وورده وورده به ناو کۆلانه ته سکه کانا هه ننگاوم ده نا . .
 چرپه چرپین گهلای دار و خشپه خشپین گزو گیای سه ر رینگا
 تووشی ترسیان کرد بوم جار جار شه ته ماشایه کی ژیر پنی خۆم
 ده کرد سینه ری خۆم ده بینیه وه نه وه ندهی تر راده چله کیم . . قیره
 قیری بۆق و ده نکسی ناوی پرووباره کانیس تا ده مات زیاتر ده بوو
 جار جار شه خه ریک ده بوو پینم زه وی نه دکری ده ت ووت
 بارینکی قورسم له سه ر شانه و پینیه کانم په ستراونه ته وه . . سه رینکم
 هه لبری زۆرم نه ما بوو بکه مه ته و چینگایه ی که من و جوان ده ست
 نیه انان کرد بوو . . هه ستم به یه کیک کرد له و ناوه تا ده مات
 لیم نزیک ده که وته وه . . خوایه ده بین نه وه جوان نه بین ؟ ! به راستی
 نه و بین باشه ! ! کورپه هه وه هه و . . نه به خوا له و پروایه دا نیم
 نه و بین چونکی رۆیشتنی به و ناچیی . . !

هه ر له بهر خۆشمه وه به ریارم دا که نه گه ر نه و بین . .
 به یانی خۆم و گوتی درێژه که م ده چمه دار کردن پاشان ده چمه شارو
 باره داره که ده فروشم نینجا نه و پارهی ده ستم که وت به شینکی

به نان ددهم به سهر هه ژارانی گونده کهمانی دابهش ده کهم و نهوی
تريش ههله ده گرم ۱۰۰

تا دههات زیاتر لیم نزيك ده کهوتهوه . . . کۆخه کۆخ و
بهرز بونهوهی دو کهلی جکه ره ی وایان تی که یاندم نهو کهسه زیاتر
به پیاو بدهمه قهلهم نهك به نافرته . . . ترسیش تا دههات خۆی
ده کرد به تۆپه لیککی رقی و خۆی ده کوتایه ناو دلیم . . . خه ریک
ده بووم له ترسا خۆم به فهقارهت بدهم به لام نامۆژکاری به کانی
باو کم دههاتهوه ییاد که دهی ووت : (پۆله ترس بۆ پیاو نههاتهوه
نهوهی بشتهستی به پیاو داناندی) . . . منیش ترسم له کۆلی
خۆم فری داو بازووی خۆم لێ ههله کرد و شیرانه به ریکادا
پۆیستم تا پووم به ره و پوی کابرا بوو ئینجا کابرا به کۆخه کۆخ
سلووی لێ کردم و منیش به ههمان شت لێی تپه پووم . . .
ماوه یهك بوو له یهك دوور کهوتبوینهوه هیتتا ئاو پرمان له بهك
دهدایهوه تا به تهواوی چاومان له چاوانی یه کتر بزر بوو ئینجا
به زهرده خه نهیه کی کورتهوه ملی ریکاکه م گرتوه تا که یستمه
جیکاکه . . . سهیریککی جیکاکه م کرد بینیم کهس دیار نی به
دهستم کرد به دهنگ هه لپه رین نهو دهنگه ی ته نیا من و جوان
دهمانزانی . . . له لوپه لوپه قهیره قهیره مپاوه مپاوه زیاتر هیچ

دەنك دانەوم بەدى نەكرد . . ماوئەك بە غەمكینیەو دانیشتم . .
هەر لەبەر خۆشمەو دەم ووت :-

- (دەبێ جوان بۆ نەهاتبێ ۱۱ . . دەبێ لە خەو
ماپتتەو ۱ خۆ تا ئەو کاتەى جێگا کەشمان دیاری کرد نەسناغ
نەبوو . . بە راستى سەیرە لە وەتى من جوانم خۆش دەوئى هیچ
جارنك بەلێتى بە درۆ دەرئەچوو) . . بەو جۆرە ووتانە خەرىك
ببووم كەوتبومە ناو دونیای بێر كرددنەووم لێكدانەو . . هەلسامە
سەرپێ و وېستم پڕۆمەو . . گویم لەو دەنگە بوو كە دەمانزانى . .
بۆ جارێكى تریش گوزرمامەو بۆ جیھانى شادمانى زۆرى ئەما بوو
لە خۆشیان دوو بال بە خۆمەو نێم و هەلبفەرم . . چاوە پروانم
كرد تا جوان كەشتە لام بە تەواوى پرومان بەرەو پرووى یەكتر
بوو ماوئەك بەبێ دەنگى كپ پروین . . پاشان پرسیارم لە باپەت
كیرونە كە یەو ئاراستە كرد . . ئەو شەو كاتىكى ئیجكار
كورتمان رابوارد بەلام هەر خۆش بوو چى وامان لە شەوانى
پنھوو كەمتر رانەبوارد . . . زۆرى ئەما بوو كە لەشێرى بەیانى دەست
بە بانك دان بكا چۆلە كە كان لە كوێسوانە كان بخوینن . . . بۆ
جارىكى تریش مال ئاواىیمان لە جێگا كە كرد ئینجا كەوتینەو
رێى تا كەشتینەو ئاواى . . لە نزیك مالى جوان وەستاین تا

ئەو شەۋە خوا خافىزىمان ئە يە كۆر كۆرد ھەر ۋە كۆر جازان دەستىم
 كۆردمۇ بە رۇيشتن ئەۋەندە خىزرا دە رۇيشتىم ھەر دەت ۋوت پالم
 پىنە دەنن . . . سەكە كلانى تاۋايى ھەموو پىكرا چاۋيان ئە شەۋ
 زەق كۆردمۇ ۋە تا دەھات زياتر دەستيان بە ھەپە ھەپ دە كۆرد . . .
 چى ۋاي نە ماۋو ۋەلكى كۆندە كەمان ئەن ھوشيار بىكەنەۋە . . . ھەر
 چۆتىكى بوو خۆم كەياندە كۆلانە تەسكە كە . . . زۇریش لەۋەى
 دە ترسام كە لە مالەۋە بە ئاكا بن ئەۋ كاتەى دە كەمەۋە مالەۋە . . .
 كەلىك خەيالى قول قولم دەھانە پىش چاۋ . . . ويستم ۋاز لەۋ
 خەيالانانە بېتىم بەلام ترسى مالەۋە بەرۋكى بەر نە دە دام . . .
 زۇرم نە ماۋو كۆلانە تەسكە كە كۆتايى پى بېتىم . . . ويستم ئە
 چلپاۋە كەى سەرى كۆلان پەرمەۋە . . . ئە بانە كەى بەۋامبەرم
 گويم ئە زەلەيك بوو بانگى كۆردم : - كابران تۆ گىنى . . . ئە
 چىنگاى خۆت نە بزوى . . . تۆ دوژمنى منى ھاتوۋى بىكۆزى . . .
 نازانى من لە تۆ ھوشيارترم .

- كۆرە برا گىمان بەخوا رىبوارم پىرە تىدە پەرم .
 - نەخىر شتى ۋانى بە ھاتوۋى من بىكۆزى !

ھاۋىنە ھەۋارى شەقلاۋە

تشرىنى دوۋەسى

۱۹۷۴

* — له زور شوټسان نووسر دوومانك پيش له چاپدانی
به همه که ی هیلکاریهك دهکات تا بزانی چند قزانج
دهکات ... به لام تیمه چوارمانك پيش له چاپدانی یی
له وده که ینهوه که ده بن چند زیان بکه یین !!

?

Six Kurdish Short Stores

By

Sabir Rashid and Kamal Sahdi

نرخى « ۱۵۰ » فلسفه

ژماره‌ی سپاردنی به کتیبخانه‌ی نیشتمانی (۹۹۸) ۱۹۷۶/۱۰۰۰

چاپخانه‌ی شاره‌وانی مه‌ولیر